# Бацькаўшчына

WHITERUTHENIAN NEWSPAPER „THE FATHERLAND“ Цана 1 н. м.

№ 19 (22) 5 чырвеня 1948 г. год выданьня 2


# САВЕЦКІ ЦЫНІЗМ РАСЬЦЕ

## ІЗНОЎ ЧЭХІ Й ФІНЫ

### ГЭТА ДЫК ВЫБАРЫ...

**Прага (ДЭНА-Рэйтар).** Хоць чэхаславацкія ўлады паведамілі напярэдадні выбараў у парлямэнт Чэхаславаччыны, што паасобныя прадстаўнікі прэсы ня будуць дапушчаныя да выбарных пунктаў, а могуць толькі ўзяць удзел у ваб'ездзе па выбарных акругах, аднаму карэспандэнту Рэйтар удалося наведаць колькі пунктаў бязь цяжкасьцяў, на зьяўленьне свайго прэсавага пасьветчаньня. Як падае карэспандэнт, выбаршчыкі спачатку былі ў няпэўнасьці, ці яны павінны галасаваць адкрыта, ці патаёмна ў зробленых на гэта кабінках. Аказвацца, побач з выбарнай урнай стаіць кош для тых выбаршчыкаў, што ня хочуць галасаваць за адзіны сьпіс «нацыянальнага фронту» (камуністычны). Такім парадкам, яны павінны заявіць сваё адхіленьне ўрадавага сьпісу адкрыта, а ня кіданьнем пустых картак, як гэта зазвычай робіцца, у тую-ж урну.

### БЭНЭШ НЕ ГАЛАСАВАЎ

**Прага (ДЭНА).** Прэзыдэнт Бэнэш і гэтым разам, як і ў 1946 г., ня ўзяў удзелу ў галасаваньні. Прэм'ер-міністар Готвальд прагаласаваў раненька ў Празе.

Паводля першых папярэдніх вынікаў, удзел у галасаваньні ізноў вельмі вялікі (у выбарах 1946 г. было 94%). Лік пададзеных супраць ураду галасоў каля 10%.

### ТРАГІКАМЭДЫЯ Ў ФІНЛЯНДЫІ

**Гэльсынкі (ДЭНА-Рэйтар).** Прызначаны на месца камуністага Лейно міністрам нутраных справаў Кільпі спачатку заявіў быў, што ён ня прыймае гэтага становішча. Пасьля аднак аказалася, што Кільпі стаў блізка да «народных дэмакратаў» (камуністых) і навет меўся кандыдаваць на іхным сьпісе ў будучых выбарах, у сувязі з чым сацыял-дэмакратычная партыя, да якое ён належыць, пагразіла яму выключэньнем. Нарэшце Кільпі згадзіўся прыняць пасаду. Пры гэтым на ягонае месца быў перасунуты міністар сацыяльнае апекі Гэляс і ўведзеная ў урад, як міністар без партфэлю, Гэрта Куусынэн — старшыня парлямэнцкае фракцыі «народных дэмакратаў» (жонка зводьненага міністра Лейно й дачка ведамага фінскага камуністычнага правадыра Куусынэна, «прэзыдэнта» Карэла-фінскае савецкае рэспублікі. Рэд.). Пасьля гэтага старшыня «народных дэмакратаў» Кусто заклікаў праз радыё работнікаў спыніць забастоўку й пачаць працу. Таксама й заснаваны (на чэхаславацкі ўзор) для арганізацыі забастоўкі «камітэт дзеяньня» даў загад пачаць работу. Перафармаваньне габінэту, заявіў Кусто, аднавіла раўнавагу між урадавымі партыямі. Новы міністар Кільпі мае поўны давер «народных дэмакратаў».

### АПОШНІМ ЧАСАМ

* Жыды ў Ерузалеме скапітулявалі перад Арабамі.

* Пасярэднік для Палестыны, граф Бэрнадот, абмеркаваў з эгіпскім прэм'ер-міністрам агульнае палажэньне ў Палестыне.

* ЗША рыхтуюць да пастачаньня Ірану ваенны матар'ял (танкі, лавецкія й транспартавыя самалёты ды інш.) на суму 60 міліёнаў даляраў.

* Амэрыканскі пасол у СССР ген. Бэдэл Сьміт зьвярнуўся ў Маскву пасьля свайго адпачынку.

* У Швэдыю прыбылі на малым рыбацкім чаўне ўцекачы з Лацьвіі, ратуючыся ад вывазу ўглыбкі СССР. Яны заявілі, што выданыя сваім часам Швэдыяй 156 Балтаў былі павешаныя саветамі па сваім прыбыцьці ў Лацьвію.

* Амэрыканская газэта для Немцаў «Нойе Цайтунг» падала, што ў СССР адтранспартавана з савецкае зоны Нямеччыны й іншых усходняэўрапейскіх краёў 200 000 людзей.

* Былы польскі прэм'ер-міністар Мікалайчык абраны на старшыню новастворанага міжнароднага сялянскага саюзу.

### ТРУМАН ПРОСІЦЬ 400, СЭНАТ УЖО ДАЕ 200

**Вашынгтон (ДЭНА-ІНС).** Амэрыканскі сэнат 40-ма галасамі супраць 33-х ухваліў прапанову, паводля якой лік дапушчаных да эміграцыі ў ЗША эўрапейскіх ДП падвышаецца ад 100 000 да 200 тыс.

Ухвала гэтае прапановы, пададзенае рэспубліканскім сэнатарам Фэргусонам, адначасна разглядаецца, як першае заняцьце становішча да пытаньня, як далёка пойдзе сэнат напярэймы просьбе прэзыдэнта Трумана аб падвышэньні эміграцыйнае квоты для эўрапейскіх ДП да 400 000.

## ЗША й СССР

### СУПРАЦЬ ЦЫНІЗМУ САВЕТАЎ

**Портлянд (ДЭНА-Рэйтар).** Міністар замежных справаў ЗША Маршал у сваёй прамове абвінаваціў савецкі ўрад у тым, што ён вядзе «зламысную й цынічную прапагандавую кампанію», каб давесьці да правалу ўсе паважныя намаганьні ЗША. Маршал закінуў маскоўскаму ўраду, што ён, апусьціўшы колькі сказаў, так зьінацыў сэнс заявы пасла Бэдэля Сьміта, што гэтая заява магла выдацца сусьветнай грамадзкасьці спробай збліжэньня ЗША з СССР.

### 37 САВЕЦКІХ ПАРУШЭНЬНЯЎ

**Вашынгтон (ДЭНА-Рэйтар).** Амэрыканскае міністэрства замежных справаў апублікавала сьпіс 37 паасобных выпадкаў, у якіх СССР парушыў умовы пра Нямеччыну, Аўстрыю, усходнюю й паўдзённа-ўсходнюю Эўропу, Карэю й Манджурыю. У сувязі зь Нямеччынай прыведзена 10 парушэньняў, улучна з абвінавачаньнямі, што СССР зрабіў немагчымымі намаганьні чатырох дзяржаваў абыходзіцца зь Нямеччынай, як з эканамічным адзінствам, што ён прыгнечвае некамуністычныя партыі і што савецкія ўлады уціскам і тэрорам здушылі свабоду слова. Пастановы Саюзнае кантрольнае Рады на Аўстрыю СССР не захаваў у 7 выпадках, між іншага, перашкаджаньнем і эканамічнай і палітычнай дзейнасьці ў Аўстрыі. У справе Польшчы падаецца, што прадугледжаныя ялцінскімі й патсдамскімі пастановамі вольныя выбары праваленыя савецкім умяшаньнем у нутраныя справы Польшчы. Далей, міністэрства замежных справаў падае шмат прыкладаў таго, што аліянты, дзякуючы аднабаковым мерапрыёмствам СССР у Вугоршчыне, Баўгарыі й Румыніі не маглі ўжыцьцёвіць свае дакляраваньні дэмакратычна разьвязаньня праблемы гэтых краёў і што гаспадарствы гэтыя СССР падпарадкаваў таталітарнаму рэжыму. У сувязі з Карэяй падаецца 4 выпадкі.

### БОЛЬШ НЕ СПАЛОХАЮЦЬ

**Нью-Ёрк (ДЭНА-Рэйтар).** Былы амэрыканскі міністар замежных справаў Бэрнс у сваёй прамове выказаў перакананьне, што СССР пойдзе ў сваёй экспансіўнай палітыцы толькі так далёка, як далёка пусьцяць яго дэмакратыі. У мамэньце, калі саветы адчуюць, што кажны далейшы крок наперад азначае вайну, яны пакінуць вайну нэрваў і паспрабуюць дасягнуць пагадненьня. Тымчасам яны мусілі-б пабачыць, што яны ня могуць больш палохаць Амэрыканцаў. ЗША з другога боку становяць сілу й наважаныя ўжыць гэтую сілу дзеля ўтрыманьня свабоды.

Бэрнс закінуў Сталіну, што ён давёў благое пачуцьцё такту, сьціраваўшы нядаўна ліст Уолесу, хоць ён мусіў-бы зусім ясна сабе ўяўляць, што для такога ліста адпаведнай асобай мог-бы быць толькі прэзыдэнт ЗША.

### ПУСТЫ ГУК

**Балтымора (ДЭНА-ІНС).** Выказьнік гасподы прадстаўнікоў амэрыканскага кангрэсу, рэспубліканец Д. Мартын, у сувязі із савецка-амэрыканскім абменам нотамі падчыркнуў, што ЗША гатовыя працягнуць сваю руку для міру, прыязьні й гандлю кажнаму народу. Але, з другога боку, ЗША хацелі-б ведаць аб тым, што іхны партнэр мае за шыльдам.

Тое, што мінулым тыднем на колькі гадзінаў здалося палепшаньнем у савецкім захоўваньні што да сусьветнага міру й міжнародных дачыненьняў — нажаль, аказалася пустым гукам. Адно, што яшчэ раз выявілася «самадумная, нязадольная й павярхоўная сакрэтная дыплёматыя ураду «Нью-Дыл» (г. зн. амэрыканскіх дэмакратаў — прыхільнікаў справы Рузвэльта. Рэд.), нагадаўшы, як сказаў Мартын, патсдамскую канфэрэнцыю «вялікіх трох».

### ЗМАГАЛІСЯ ЗА СВАБОДУ, А ТЭРОР ТРЫВАЕ

**Бэрлін (ДЭНА).** Наконадні амэрыканскага сьвята палеглых заступнік амэрыканскага вайсковага губэрнатара на Нямеччыну, генэрал Гэйс, у сваёй прамове ў бэрлінскім доме вэтэранаў адзначыў, што на працягу 25 год, у дзьвюх сусьветных войнах ЗША змагаліся за асноўныя ідэі свабоды й справядлівасьці для ўсіх. Аднак, нешчасьлівым парадкам тэрор, «сымбаль дыктатарскага панаваньня», дармо, што павалены нацызм, — усё яшчэ ня скончыўся. Як і раней, мужчыны, жанчыны й дзеці ў розных частках Эўропы прыгнечваюцца таталітарнымі ўрадамі, што здушылі вольную думку грамадзянаў дзеля эгаістычных гаспадарстваўскіх інтарэсаў.

## СЬВЯТАЯ ПРАЦА

5-га чырвеня (23 травеня старым стылем) царква ўшаноўвае памяць сьв. Аўфрасіньні-Прадславы, княжоўны й ігумені Полацкае (1102-1167 г.г.). У чыста-царкоўным сэньсе дзень гэты не становіць якога-небудзь адмысловага сьвята, як і сама сьв. Аўфрасіньня не разглядаецца інакш, як вузка-мясцовая, полацкая сьвятая. Дык ня дзіва, што папулярнасьць ейная ў шырокіх масах вернікаў за межы Полацку й можа Полаччыны ў нас не сягала, і шмат дзе пра гэтую, так заслужоную для нашае нацыі сьвятую часам навет і ня чулі. Аднак, у нашым грамадзтве, і ня толькі рэлігійным ці рэлігійна-клерыкальным, але й наагул нацыянальна-сьведамым, даўно ўжо паўстала тэндэнцыя і навет завязалася поўная традыцыя ўважаць сьв. Аўфрасіньню-Прадславу за нацыянальнага сьвятога-патрона Беларусі так, як, скажам, у Украінцаў уважаецца сьв. Міхал Арханел, у Палякоў — сьв. Станіслаў, у Расейцаў — сьв. Юр'я і г. д. З матывамі й асновамі гэтае тэндэнцыі й традыцыі ня можа не згадзіцца аніводзін нацыянальна-сьведамы суродзіч, тым балей, што тут не паўстае й ніякіх вузка-канфэсіянальных перашкодаў, паколькі і праваслаўная царква і каталіцкі касьцёл аднолькава прызнаюць князёўну Аўфрасіньню-Прадславу за сьвятую. Аднак, разважыць усю гэтую справу ў ейнай паўніні, высьвеціць і ўсьведаміць як найглыбей увесь ейны сэнс — якраз на часе сяньня, у пару яшчэ не завершанага, але блізкога да свайго заверша ўстанаўленьня нашых найвышэйшых нацыянальных каштоўнасьцяў і годнасьцяў.

У сваёй багатай і слаўнай мінуласьці народ наш выдаў зь сябе шмат сьветлых і сьвятых постацяў, што знайшлі сабе поўнае прызнаньне й адзначэньне з боку сусьветных хрысьціянскіх цэркваў. Сярод іх сьв. Аўфрасіньні-Прадславе Полацкай, бясспрэчна, належыцца адно з найпершых і найпачэсьнейшых месцаў. Казачна-прыгожая князёўна Прадслава, не пазбаўленая нічога з добраў зямных, ведамых толькі таму часу, апанаваная так панаднымі кажнай іншай дзяўчыне сватаньнямі багатых, дужых і прыгожых гэтага сьвету — зракаецца ўсяго гэтага з свае чыстае добрае (але-ж якое моцнае!) волі, каб прысьвяціцца цалкам службе Богу й свайму Народу. І то службе ў цярплівай, маруднай упорыстай сьціплай працы, зусім мо не спасьцераганай, не адзначанай і не ўслаўлянай, а часта мо й не разумеtай, мо й нат — хто ведае — высьмейванай сучасьнікамі — няўдзячнай працы... А што можа быць для нас сяньня сьвяцей за такую самааддаеную працу ў службе Богу й свайму народу — тую працу, што й зрабіла князёўну Аўфрасіньню-Прадславу сьвятой? Запраўды-ж, сьв. Аўфрасіньня — гэта сама Сьвятая Праца — адна з найвышэйшых каштоўнасьцяў, усё больш і больш ацэньваных і ўшаноўваных ня толькі нашым працавітым сьціплым народам, але й цэлым цывілізаваным чалавецтвам. Дык ці можна знайсьці нам больш годнага патрона-сьвятога, апякуна й заступніка нашае нацыі?

Аднак, навет вышэй цэлага чалавецтва, ня тое, каб аднаго нашага, цяжка данятага й дайманага гісторыяй народу, уладжанае так, што праца, сама сьвятая праца, ня можа быць ані адзіным, ані галоўным навет ягоным шляхам. Бо зусім побач тут бяжыць, і часта пераплятаецца-перавівацца, і другі, ня менш вялікі й ня менш слаўны, ды ня менш і цярністы, а таму ня менш сьвяты шлях жыцьця — шлях змаганьня. І на гэтым шляху наш народ даў ня менш сьветлых і сьвятых постацяў, таксама прызнаных і адзначаных. Чаму-ж ня маем мы сяньня зь іх абранага сьвятога патрона-заступніка, пуцяводніка гэтага, сяньняшнім часам ды для нашага народу мо й найпадкязнейшага шляху — шляху змаганьня? Гэтае пытаньне ня шкодзіла-б адпаведным колам узяць пад разваду. Чаму, побач із прыгожай традыцыяй сьв. Аўфрасіньні-Прадславы — Сьвятой Працы, як патронкі Беларусі, не запачаткаваць — пакуль ня позна, а якраз на часе! — і традыцыю нейкага другога сьвятога, сьвятога-змагара, як патрона змагарнае Бацькаўшчыны? Абкружаны народнымі легендамі й славаю яшчэ больш, як сьв. Аўфрасіньня, мужны й ахвярны змагар-ваяр супраць чужацкае навалы, абаронец Бацькаўшчыны й хрысьціянства зь мячом у руках сьв. Мэркур Смаленскі найболыш заслугоўваў-бы на годнасьць такога патрона. А традыцыя іншых народаў знае ня толькі аднаго, але й двух нацыянальных патронаў (як, прыкладам, у Чэхаў сьв. Ян Непамук і сьв. Вацлаў). У нас-жа гэтыя два патроны-заступнікі Бацькаўшчыны мелі-б і такі глыбокі ды шматгранны сэнс. Аўфрасіньня Полацкая і Мэркур Смаленскі. Заступніца й Заступнік. Сьвятая Праца й Сьвятое Змаганьне. Адвечнае адзінства су-

працьлежнасьцяў захаду і ўсходу ў нас (як-бы не зьмяняліся яговыя асяродкі: на той час — Полацак і Смаленск, пасьля — Вільня й Полацак, яшчэ пасьлей — Вільня й Менск, цяпер — эміграцыя і Бацькаўшчына). Навет у сьвяткаваньні — веснавая Аўфрасіньня й восенскі Мэркур.

Але гэта ўжо справа прапановы й развагі. Сяньня-ж у нас — сьвята Аўфрасіньні-Прадславы, ужо ўзьведзенай на шлях традыцыі патронкі Беларусі. **Яно ўжо мусіць стацца вялікім нацыянальным сьвятам для кажнага сьведамага суродзіча.** Бо гэта — сьвята самой Сьвятой Працы. І пры гэтым, што яшчэ мо важней — працы нацыянальнай, працы культурнай і прасьветнай, якраз тэй працы, якой мы найбольш заўдзячваем усё сваё нацыянальнае абуджэньне й адраджэньне. Ды разам із тым — сьвята працы сьціплай, не настаўленай на багацьце й славу, і — працы волевай, напорнай і ўпорыстай, самааданай у пасьвяце аж да манаства. Такой працы, якой найбольш трэба нам сяньня. Каб не заглушыў палын нядолі ці які-небудзь блёкат зводу нацыянальныя сьцежкі-дарожкі.

І ў гэтым-жа агульна-нацыянальным сьвяце павінны асабліва абходзіць і сваё асобныя сьвяты некаторыя зь перадавых і баёвых аддзелаў нацыі. Найперш мо-жа — нашыя маткі, сёстры й сяброўкі, для якіх гэты дзень Жанчыны-Працаўніцы мусіць стацца ня менш дарагім, як нядаўна адзначаны агульна-людзкі Дзень Жанчыны-Маці. А гэта-ж да таго й дзень жанчыны-працаўніцы нацыянальнай, жанчыны-культурніцы... Нарэшце-ж, мо не наапошку, павінна быць тут-жа й нашае, мо прафэсійнае сьвята — сьвята працаўнікоў размнажэньня пісанага слова, якому найбольш і была пасьвяціўшыся сьв. Аўфрасіньня, у сяньняшнім сэнсе — сьвята друку, і пры гэтым — нацыянальнага друку.

Гэты вялікі й шматзначэнны нацыянальны дзень і ўшануйма сяньня хоць у сэрцах сваіх, супоўніўшы іх цёплай і шчырай малітвай да Тае, Каго ўжо абралі сабе за Апякунку-Заступніцу, малітвай за Бацькаўшчыну, ейныя крыжавыя пакуты сяньня й ціхую радасьць у сьціплай упорыстай Сьвятой Працы, што ня можа ня быць укаранаванай вянцом збаўленьня у спадзяваным сьветлым Заўтра.

### ПЕРАМОГА НАЦЫЯНАЛІСТЫХ

**Ёганэсбург (ДЭНА-Рэйтар).** Паводля канчальных вынікаў усеагульных выбараў у Паўдзённа-афрыканскай Вуніі дасюлешняя ўрадавая вунійная партыя ген. Сматса пацярпела няўдачу. На першае месца выйшла партыя нацыяналістых, здабыўшы 70 месцаў, і толькі за ёй ідзець вунійная партыя (65 месцаў), тады афрыканская партыя (9 месцаў) і работніцкая партыя (6 месцаў). Прэм'ер-міністар ген. Сматс падаў генэрал-губэрнатару сваю адставу. Старшыня пераможнае нацыяналістычнае партыі д-р Малян выкліканы ў Прэторыю. Сматс застаецца выконваць абавязкі да ўтварэньня новага ўраду. Ён адкінуў прапановы колькіх новаабраных дэпутатаў яговае партыі пераняць іхны мандат у парлямэнцэ (Сматса самога ня выбралі навет у яговай выбарнай акрузе).

### ІМКНУЦЦА АДЛУЧЫЦЦА

**Ёганэсбург (ДЭНА).** Др. Малян, старшыня пераможнай у паўдзённа-афрыканскіх выбарах нацыяналістычнае партыі, паводля АФП, заявіў у інтэрв'ю, што іконая партыя імкнецца да адлучэньня Паўдзённа-афрыканскае Вуніі ад Брытанскае Кароны і ўтварэньня незалежнае рэспублікі. Толькі на гэтым шляху можна дасягнуць гарантыяў таго, што Паўдзённая Афрыка ня будзе больш уцягнутая **ў вайну Вялікабрытаніі. У кажным разе, адпаведныя мерапрыемствы могуць быць** ужытыя толькі пасьля народнага галасаваньня, а не на аснове простае бальшыні ў парлямэнцэ.

Яговая партыя, сказаў далей др. **Малян, стаіць за** тое, каб Афрыканцы (бурская паходжаньня) й Паўдзённыя Афрыканцы, што гавораць паангельску, былі поўнасьцяй зраўнаныя ў правох. Дзяржаўнымі мовамі павінны быць афрыканская й ангельская.

### ЗАГАДЫ, ПАСЯРЭДНІЦТВЫ...

Рада Бясьпекі ўхваліла была загад спыніць ваенныя дзеяньні ў Палестыне, дала тэрмін 36 гадзінаў, працягнула на 48, і ўсё дарма. Прэзыдэнт швэдзкага Чырвонага Крыжа, граф Бэрнадот, прыняў запросіны Задзіночаных Нацыяў пасярэднічаць у Палестынскім канфлікце. Ён падаецца ў Палестыну. Граф Бэрнадот ведамы, як пасярэднік у вапошніх днёх капітуляцыі Нямеччыны. Ён даводзіцца пляменьнікам швэдзкаму каралю й жанаты з дачкою аднаго амэрыканскага мультыміліянэра. Ці дасьць рады й гэты анел міру?

### БАЯЦЦА КАНФЛІКТУ МІЖ ЗША І ВЯЛІКАБРЫТАНІЯЙ

**Лёндан (ДЭНА-Рэйтар).** Назіральнікі ў брытанскай сталіцы баяцца, што ЗША, калі толькі яны здыймуць сваю забарону вывазу зброі на карысьць Ізраэлю, могуць змусіць Вялікабрытанію із сваёго боку зьняць забарону пастачаньня зброі Арабам за вузкімі межамі забавязаньняў у ўмовах. Гэта давяло-б да стану, у якім Амэрыка й Вялікабрытанія сталі-б у палестынскім канфлікце на супрацьлежных варожых бакох. Думаюць, што гэтае пытаньне абмяркоўваў міністар Бэвін пры сваёй сустрэчы з амэрыканскім паслом у Лёндане Люісам Дуглясам.

### ВЫМАГАНЬНІ ІТАЛІІ

**Рым (ДЭНА-Рэйтар).** Італія заклікала чатыры вялікія дзяржавы выступіць за правядзеньне ўстаноўленых у мірнай умове кляўзуляў пра італьянска-югаслаўскія межы.

Італьянскі ўрад выступіў перад вялікімі дзяржавамі супраць югаслаўскіх тэрытарыяльных вымаганьняў да Аўстрыі, падчыркваючы, што пры задавальненьні югаслаўскіх вымаганьняў было-б адрэзанае адзінае чыгуначнае спалучэньне зь Венай, што засталося Італіі.

# АДУСЮЛЬ

### НА СУД САВЕЦКІХ БРАХУНОЎ І КАТАЎ!

Ведамы «незварачэнец» Віктар Краўчанка, што застаўся ў Амэрыцы й выдаў там кніжку «Я выбраў свабоду» з войстрым выкрыцьцём савецкага ладу й камуністычнае работы, прыцягвае да суда францускую газэту «Летр Франсэз», якая паспрабавала нізкаю паклёпаў і інсынуацыяў на Краўчанку «зьняпраўдзіць» выкрытую ім праўду. Саветы й іхныя замежныя службы ліхаманкава рыхтуюцца да гэтага суда, сьпешна прэпаруюць сьветчаньні й сьветкаў супраць Краўчанкі. Гэтак ужо спрэпаравалі, між іншага, аж трох яговых «жонак», што маюць давесьці яговую «немаральнасьць». Судовы працэс у кажным разе дакляруе стацца вельмі сэнсацыйным, а для савета-камуны ня дужа прыемным...

Краўчанка выдаў у гэтай справе заяву, дазволіўшы перадрукоўваць яе, «дзе хаця, колькі хаця і ў якіх хаця мовах». У канцы гэтае абшырнае заявы ён піша: «Я перакана765ы, што ў краёх, дзе існуе свабода інфармацыі й пераканаьньня, грамадзкая думка дужэйшая за гаспадароў паліцыйнае дзяржавы, якія дзеюць за межамі праз свае камуністычныя пятыя калёны. У Крамлі добра ведаюць, што ў Парыжы, сталіцы вольнага краю, суд ня будзе адбывацца так, як у Маскве, Софіі ці Белградзе. У Парыжы сьветкі й абвінавачаныя ня будуць зазнаваць фізычных катаваньняў і маральнага тэрору. Іхныя сьветчаньні нікім ня будуць прадыктаваныя, і прысуд ня будзе загадзя падрыхтаваны. Але даўгія рукі Крамля будуць сягаць і да суда ў Парыжы, наколькі гэта будзе датычыць да яговых собскіх сьветкаў: іхная вернасьць Крамлю будзе гарантаваная не адно іхным собскім жыцьцём і бясьпекаю, але таксама бясьпекаю іхных сем'яў, што застаюцца ў СССР, як закладнікі.

**Але што адбудзецца, ці падумаў пра гэта Крэмль, калі парыская трыбуна пачне атрымваць тысячы натарыяльна засьветчаных заяваў-сьветчаньняў ад ДП, калішніх жыхароў СССР, што цяпер зь віны савецкага рэжыму пераносяць цяжкое й горкае жыцьцё ў безьлічы лягераў Нямеччыны, Аўстрыі й Італіі?** Што здолеюць выставіць супраць гэтага на судзе Жолiё Кюры, рэдактары «Юманітэ», крамлеўскія генэралы й савецкія ўрадаўцы, што супрацьставяць яны гэтаму **патоку жывое праўды?**

А што здарыцца, калі суд дазволіць раду ДП розгнага стану й веку зьявіцца перад ім у выглядзе сьветкаў, якія могуць расказаць чыстую праўду пра савецкі рэжым?

Каму дасьць больш веры грамадзкая думка сьвету: Крамлю, яговым агентам. ці яговым ахвярам?

Спрэчкі на судзе ня будуць падобнымі да спрэчак ЗН, дзе пудны і ўсім збрыдлы Грамыка бяскарна гаўласлоўна абліваў брудам сваіх апанэнтаў. У Парыжы перад судом савецкі ўрад будзе мусіць апраўдвацца».

Але-ж, ці не такім сабе прапэдэўтычным Нюрнбэргам павернецца для савецка-бальшавіцкіх ваенных і неваенных злачынцаў гэты Краўчанкаўскі Парыж?

**Ад рэдакцыі.** Калі-б хто з нашых ДП захацеў-бы стаць у прыгодзе сваімі пісьмовымі сьветчаньнямі або асабістымі выступленьнямі на вышупомненым судзе, дык нашая рэдакцыя ахвоча прапануе сваё пасярэдніцтва. Пісьмовыя сьветчаньні (як сказана, засьветчаныя натарыяльна, г. зн. у якога-небудзь нямецкага ці іншага натарыуса) і заявы аб гатовасьці выступіць асабіста можна кіраваць на адрас рэдакцыі «Бацькаўшчыны».

### НАХАБНЫЯ КОНТРПРЭТЭНЗІІ

**Лёндан (ДЭНА).** Савецкі ўрад, паводля АФП, паведаміў нотаю брытанскае міністэрства замежных справаў, што ён ня толькі ня дасьць ніякага адшкадаваньня за паветраную катастрофу ў Гатаве, ахвяраю якое палеглі брытанская й савецкая машыны зь людзьмі, але яшчэ ўздыймае й контрпрэтэнзіі. Добрапаінфармаваныя колы Лёндану высьвятляюць, што брытанскі ўрад адкіне гэтыя контрпрэтэнзіі саветаў. Думаюць, што міністар Бэвін адмовіцца разглядаць інцыдэнт, як вычарпаны, і дапушчаюць, што пры новай савецкай адмове Вялікабрытанія перадасьць справу міжнароднаму суду.

### ТОЛЬКІ ПРАЗ АДНУ ДЗІРКУ

**Бэрлін (ДЭНА).** Заступнік амэрыканскага вайсковага губэрнатара Нямеччыны, ген. Гэйс, паведаміў краёвым вайсковым губэрнатарам у амэрыканскай зоне, што супрацаўнікі афіцыйных савецкіх місіяў у будучыні маюць права ўяжджаць у амэрыканскую зону толькі праз амэрыканскі кантрольны пункт Гэльмштэт у брытанскай зоне. Дасюль саветам была магчымасьць уезду ў амэрыканскую зону ў кажным, дазволеным дзеля пераходу мяжы пункце.

### ЛЁНДАНСКІЯ ПЕРАМОВЫ

Колькі тыдняў, як вядуцца ў Лёндане перамовы паміж ЗША, Ангельшчынай, Францыяй і краямі Бэнэлюксу ў справе адбудовы Заходняе Нямеччыны. ЗША жадаюць як найбарджэй адбудаваць Заходнюю Нямеччыну, тымчасам як Францыя бачыць у гэтым акце далейшую пагрозу сабе. Таму Францыя жадае браць актыўны удзел у кантролі Рурскае прамысловасьці й ставіць умову, што Нямеччына павінна мець толькі фэдэрацыйную сыстэму кіраваньня. Усякая цэнтралізацыя — пагроза Францыі. З гэтага ўсяго вельмі цешацца Саветы й шырака камэнтуюць вынікі лёнданскае канфэрэнцыі ў сваім радыё. Ёсьць аднак надзея, што заходнія дзяржавы знойдуць форму паразуменьня ў гэтай справе.

# НА ТЭМЫ ДНЯ

### ЦІ АДНЫ ІНЖЫНЭРЫ?

**(Да артыкулу «Арганізуйма нашыя фаховыя кадры» — «Бацькаўшчына», № 17 (20).**

Арганізацыя фаховых кадраў — пытаньне вялікае вагі й значаньня, ад якога залежыць сіла нашае нацыянальнае адпорнасьці на вынарадаўленьне тут, на эміграцыі, дабрабыт як тут, так і на вольнай Бацькаўшчыне, адбудова яе й наданьне правільнага ходу эканамічнаму й палітычнаму жыцьцю нашага гаспадарства ды выпрацоўка добрае славы народу нашага ў сьвеце. Ня можна аднак пагадзіцца на такое лёгкае разьвязаньне гэтага, якое раіць др Я. М., што калі сьвет цяпер «зматар'ялізаваны да шпіку касьці», дык і нам застаецца толькі натварыць інжынэраў усялякага гатунку, тэхнікаў, мэханікаў, інструктараў, адкінуўшы рыхтаваньне мэдыкаў, духоўнікаў (аб патрэбе мець сваіх настаўнікаў, праўнікаў, эканамістых, як і шмат якіх іншых спэцыялістых, др. Я. М. і не ўспамінае).

Мы ўсе пэўныя, што здабудзем сваё незалежнае гаспадарства. А тады-ж і пісары свае ўласныя напэўна спатрэбяцца, хоць іх др. Я. М. і зусім ня дорыць ласкай — ня ўсе яны й п'яніцы, як ня кажны інжынэр ці тэхнік ня п'яніца. А што да лекараў, дык паважаны доктар хіба мае тут нешта асабістае — ці часамі не пабойваецца ён канкурэнцыі?.. Бо маем-жа іх ня так ужо шмат, як гэта стараецца ўпэўніць др. Я. М., і калі вернемся на вольную Бацькаўшчыну, дык напэўна будзе адчувацца вялізарная нястача іх. Нельга так вузка глядзець, што гэты фах на эміграцыі для нашых мала папплатны, а трэба мець на ўвеце патрэбы нашага народу, Бацькаўшчыны, і ахвоту самое моладзі. У Заходняй Беларусі апошнімі гадамі нашая моладзь ішла ў бальшыні на мэдыцыну не дзеля заработкаў, а каб мець незалежнасьць ад польскае агульнае адміністрацыі, свой кусок хлеба і бліжэй стаяць да сялянства, пашыраючы там нацыянальную сьведамасьць, што шмат нашых лекараў, як мэдыкаў, так і дэнтыстых ды вэтэрынараў, выкарастала для нашага дабра.

А патрэбы мець сваё патрыятычнае, высока маральна-ідэйнае духавенства, думаю, і даводзіць няма чаго. Мы такога як-бы й ня маем, бо што з таго, калі хто сябе называе ці нат і пішацца Беларусам, а для дабра Беларусі й Беларусаў пальцам аб палец ня стукнець? Возьмем нашых суседзяў, Украінцаў, Палякоў ці Летувісаў — там сваё духавенства адыйграла ў гісторыі й цяпер адыграе вялікую ролю ў узгадаваньні цэлых пакаленьняў моцных нацыяналістых-патрыётаў, здаровых з боку ідэйна-маральнага. Каб мы мелі сваё запраўды, з крыві, імкненьняў і жаданьняў духавенства абодвух веравызнаньняў, праваслаўнага й каталіцкага, дык напэўна нашыя народныя масы не тварылі-б 40% і больш у польскіх ды іншых іншанацыянальных лягерах.

І настаўнік-узгадавальнік, настаўнік з пакліканьня, ідэалісты, не рамесьнік, ня ўспомнены нат паважным др., патрэбны нам, як ніхто іншы. Наш народ выдаў зь сябе шмат вялікіх людзей сусьветнае славы, у гэтым ліку не абыйшлося і бяз інжынэраў, але ўзгадаваных чужымі духоўнікамі й настаўнікамі, забыліся яны, адкуль выйшлі, ды пайшлі на працу й здабываньне славы для іншых нацыяў, пад уплывам якіх узгадаваліся. Гэткія людзі, як Касьцюшка, Манюшка, Глінка, Міцкевіч, Дастаеўскі, Арэшчыха — сяньня гордасьць нашых суседзяў, а нам ня толькі ня прынесьлі славы й карысьці, а яшчэ спрычыніліся да таго, што нашыя суседзі выкарыстоўваюць факт паходжаньня іх із нашых земляў, цьвердзячы, што гэтыя землі належаць ім. Вынік узгадаваньня пад чужацкім уплывам і зматар'ялізаваньня некаторае нашае інтэлігенцыі мы адчуваем і тут, на эміграцыі, дзе так не стае для грамадзкае працы інтэлігентных сілаў, тымчасам, як шмат інтэлігентаў, з паходжаньня Беларусаў, дзеля нейкае лішняе пачкі цыгарак працуе сярод і для іншых нацыянальнасьцяў, не пачуваючыся да абавязку сплаціць доўг свайму народу за жыцьцё, хлеб і навуку.

Значаньне духавенства й настаўніцтва добра разумелі й разумеюць нашыя суседзі, Маскалі й Палякі, і дзеля гэтага як адны, так і другія ліквідавалі беларускае школьніцтва, абсадзілі духоўнікамі свае нацыянальнасьці на ўсёй Беларусі царкву, касьцёл, а нашых стараліся высяляць нат зь межаў Беларусі. Трэба прызнаць правільным, што нам патрэбныя інжынэры, усялякія тэхнікі, інструктары з галіны прамысловасьці, вытворчасьці, тэхнікі й аграноміі, але яны будуць усебакова карысныя для нас ня толькі тады, калі атрымаюць належную фаховую веду, але тады, калі будуць прасякнутыя да глыбіні душы нацыянальнаю сьведамасьцяй, а гэта ім уліюць у сэрцы й душы толькі настаўнікі, як духоўныя, так і сьвецкія (пэўна-ж, толькі ідэалістыя, а не рамесьнікі).

Узгадаваная ў духу чыста нацыянальным, нашая моладзь будзе найпэўнейшаю зарукаю дабрабыту нашага народу й славы Бацькаўшчыны, незалежна ад таго, які яна сабе выбера фах і навуку, бо ўсялякія вучоныя фахоўцы нам патрэбныя ў аднолькавай меры й ступені. Не забываймася, што мы яшчэ тут, на эміграцыі, хоць і надта мініятурная частачка цэласьці ўсяго беларускага народу, а павінны помніць і дбаць аб будучыні. Дбайнасьць гэтая мусіць выказацца ў тым, што мы будзем памагаць матар'яльна й радаю вывучыцца нашай моладзі ў выбраным ёю фаху ці спэцыяльнасьці ды не дапусьцім да таго, каб нашыя матурысты змушаныя былі з прычыны чыста матар'яльных ісьці працаваць у шахты ці на іншыя фізычныя работы, пакідаючы далейшае студываньне. Такую дапамогу, пры адпаведнай арганізаванасьці і, галоўна, зразуменьні й ахвоце — зрабіць можам і павінны.

**Асімовіч.**

# СПРАВЫ ДП

### 6-ая ПРЭСАВАЯ КАНФЭРЭНЦЫЯ ІРО

Як і папярэднім разам, канфэрэнцыя адбылася ў цяперашняй сядзібе Галоўнае Гасподы ІРО на Амэрыканскую Зону ў гор. Бад-Кісынген (19. 5.). Ізноў адчыніў яе шэф інфармацыйнага аддзелу сп. Дэнлінгер, спыніўшыся адразу на справе Жэнэўскае Сэсіі ІРО (гл. «Бацькаўшчыну», № 17 (20). Ён падчыркнуў, што генэральны сакратар ПК ІРО сп. Ток у сваёй прамове на сэсіі войстра крытыкаваў дасюлешнія мэтады перасяленьня, якія вырадзіліся ў просты набор працоўнае сілы, пры чым жанчыны й дзеці пакідаюцца ў лягерах. Паводля сп. Тока, гаспадарствы павінны прыняць пляні пра дапушчэньне поўнага ліку ДП незалежна ад іхнага роду, веку, працаздольнасьці ды нацыянальнасьці, і толькі тады праблема ДП можа быць развязаная. Далей сп. Дэнлінгер падаў, што на працягу двух тыдняў чакаецца з Амэрыкі імпрэсарыё сп. Гірак, які мае прагледзець і выбраць спасярод ДП лепшыя музычныя сілы; гэтым-жа часам мае прыбыць бэльгійскі дэлегат у справе эміграцыі студэнтаў ДП у Бэльгію для студыяваньня на тамтэйшых унівэрсытэтах, паводля заяўленай на сэсіі ў Жэнэве прапановы бэльгійскага ўраду. ІРО дастае ў сваё распараджэньне новыя параплавы, што прысьпешыць справу эміграцыі. Сп. Дэнлінгер абвесьціў таксама конкурс на эмблему ІРО (першая прэмія — 100 дал., другая — 50 дал., удзел могуць узяць усе ДП).

Тады выступіў галоўны дырэктар ІРО на Амэрыканскую Зону сп. Эдуардс, падаўшы некаторыя навіны ў справе эміграцыі (умова з Вэнэцуэляю на прыняцьце 50 000 ДП, з Бразыліяй — на 50 000, зь іх 5 тыс. сёлета) ды зноў закрануўшы бязгрунтоўныя нямецкія закіды ДП у злачыннасьці. Далей у выступленьні сп. Эдуардса, і пасьля іншымі, шмат закраналася нядаўная канфэрэнцыя разумовых працаўнікоў у Гваце (Швайцарыя). Сп. Эдуардс выказаў даволі скептычны, навет пэсымістычны пагляд на пэрспэктывы эміграцыі гэтае групы працаўнікоў наагул і на вынікі працы канфэрэнцыі ў Гваце ўпаасобку. Прадстаўнікі прэсы заўважалі ІРО, што на канфэрэнцыю ў Гваце былі пасланыя дэлегаты ня выбраныя ДП, а прызначаныя ІРО, прычым нацыянальнасьці або ня былі прадстаўленыя зусім, або прадстаўленыя непрапарцыянальна (4 Жыды, 4 Украінцы, 3 Эстонцы, 3 Летувісы, 2 Латышы, 1 Паляк, 1 Расеец, нашых Беларусаў зусім не ўважалі за патрэбнае паклікаць). На гэтыя закіды кіраўніцтва ІРО ня здолела здавальняюча вытлумачыцца, а з выступленьняў дэлегатаў, якім пашчасьціла быць на гэнай канфэрэнцыі, апрача пераказу прыемных ураджаньняў і некаторых статыстычных дадзеных (пад апекаю ІРО ёсьць каля 30 тыс. разумовых працаўнікоў, зь іх 10 000 нерэгістраваных, 10 тыс. студэнтаў) — запраўды ня было відаць якіх-небудзь абнадзейвальных пэрспэктываў, што толькі пацьвярджала скепсіс сп. Эдуардса.

Сп. Эдуард паведаміў, што Галоўная Гаспода Амэрыканскае Арміі парэкамэндавала адпаведным дзейнікам даваць тым ДП, якія ўжо выехалі зь Нямеччыны, дазвол наведваць сваіх сваякоў і знаёмых у Нямеччыне тэрмінам да 2-3 тыдняў.

У вадказах на пытаньні, пастаўленыя Саюзам Ліцэнзіянтаў ДП-прэсы, было пададзена пра новы парадак, паводля якога ДП будуць чакаць выкліку на транспарт (пасьля адбыцьця ўсіх фармальнасьцяў для эміграцыі) у сваіх-жа лягерах, а не ў вадмысловых «пераходных», як было дасюль. Паведамлена пра стварэньне Праўнае Камісіі пры ІРО дзеля разгляду й памогі ДП у ўсякіх справах праўнага характару. Пра стварэньне пры Галоўнай Гасподзе ІРО дараднае рады з ДП вядуцца перамовы з вайсковаю ўладаю, і няма ведама, калі скончацца. Справа ападаткаваньня прэсы ДП разьвязваецца таксама ў перамовах з вайсковаю ўладаю. Нарэшце, было выказана, што ІРО, відаць, праіснуе толькі яшчэ гады тры, і пасьля будзе заменянае іншай установаю.

Наступная канфэрэнцыя запраектаваная на 16. 6. у тым-жа Бад-Кісынгене. **М. П.**

### СЬМЕЛА ЕДЗЬЦЕ!
**(Ліст із Францыі).**

Паважаныя суродзічы Беларусы ў Остэргофэне й іншых лягерах ДП!

Я, былы жыхар лягеру Остэргофэн, 15 красавіка сёлета выехаў у Францыю з г. Амбэргу. Датуль з нашага лягеру яшчэ ніхто не паехаў у Францыю, я выехаў адзін і першы. І цяпер я шлю Вам, паважаныя суродзічы, шчырае прывітаньне й зычу Вам што найбарджэйшага выезду зь Нямеччыны.

22 красавіка я ўжо быў заехаўшы на месца, і 23 стаў на працу. Працую ў гаспадара каля невялічкага мястэчка Міролю ў дэпартамэнце Клермон-Фэран. Найперш, калі я прыехаў у Францыю, дык пабачыў, што тут зусім іншы сьвет, як у Нямеччыне. Купіш, што хоч і колькі хоч, толькі быці-б грошы. Французы да чужаземцаў вельмі ветлівыя. Да мяне гаспадары таксама ставяцца вельмі добра. Тут, калі толькі прыйдзеш у сяло, дык адразу пабачыш, што ў сяле вялікіх паноў няма. Кажны гаспадар сам працуе. Я таксама працую разам з гаспадаром. Харчуюся таксама разам за адным сталом і ем тое самае, што й гаспадар, і таксама п'ю віно. Ведама, хто меў удома гаспадарку й хацеў, каб было добра ў гаспадарцы, дык ведае, колькі працаваў і калі ўставаў. Таксама й Французы, а пры гэтым і я таксама. Работа ведамая, як на гаспадарцы, і яшчэ да таго на вялікай. Працы стае. Але хто прывыкшы да працы, дык праца яму ня шкодзіць. І куды-б мы ні заехалі, дык нас спаць не паложаць.

Кватэру маю добрую, пасьцель і тое, што патрабуецца ў хаце. Так што ў Францыі няма нічога страшнага, як нам думалася. Калі хто ня мае шансу выехаць у Амэрыку, дык няма чаго сядзець, сьмела можна ехаць у Францыю. Калі будзеш працаваць, дык з голаду ня зьгінеш, напоўна ляпей пражывеш, як у лягерах, бо зь нікім ня будзеш сварыцца за тое, што дае ІРО, і будзеш мець здаровыя нэрвы. На хвабрыках я ня ведаю, бо на хвабрыцы не працую й хвабрычных работнікаў тымчасам ня бачыў.

Дык яшчэ раз пасылаю Вам, суродзічы, шчырае прывітаньне й заклікаю — сьмела едзьце ў Францыю.

**Пётра Галаўніцкі.**

### РОЗНАСЬЦЬ ХАРЧОВЫХ РАЦЫЁНАЎ ДП

**Бэрлін (ДЭНА).** ДП Брытанскае зоны, якія летась атрымвалі 1550 калёрыяў штодня, ад часу палепшаньня харчовага забясьпечаньня цяпер атрымваюць найвышэйшы рацыён нямецкага нармальнага спажыўца, тымчасам як у Амэрыканскай зоне і надалей ДП маюць 2 000 калёрыяў.

**Н. АРСЕНЬНЕВА**

### ЗЬНЯВАЖАНЫМ СЬЦЯГОМ

Калі у туманы нязьведаных прастораў  
Магутная Армада слала караблі, —  
Раскінуўшы крыльлё над імі і над морам,  
Па славу й родныя сьцягі плылі.

І кажны карабель нёс горда і пышліва  
Свой сьцяг на машце найвышэйшай праз вятры.  
Радзімай быў ён ім, у сінім морскім шкліве  
Загубленым здабыўцам, юнгам ці старым.

І нас нявеплы лёс ад Бацькаўшчыны мілай  
Разьмёў па сьвеце сяньня, як лісьцё.  
Тут, на чужацкіх кручах і пахілах,  
Нам бел-чырвона-белы сьцяг — усё.

Хай не на гордай машце ён, і не ў блакітах,  
І не па славу тут із намі, — ён  
Для ўсіх нас — Бацькаўшчына:  
Нёмач, апавіты  
Пясьціваі песьняю... аб родных сёлах сон...

Усё, што ў нас было, што ёсьць, усё, што будзе  
У бел-чырвона-белае ўваткана палатно.  
І вось яно — стаптанае у пыле й брудзе,  
З узвышшаў ворагам нізрынена на дно...

Ды ці патрапіць хто арлом падрэзаць крылы,  
Прымусіць поўзаць тых, што створаны лунаць?  
Шугайце-ж гэн, у сінь, сьцягі Радзімы мілай,  
Дармо, што топчуць вас, —  
на славу  
вам  
і нам!

### ШКОЛА НАСТАЎНІКАЎ АНГЕЛЬСКАЕ МОВЫ Ў ЛЯЎФЕ

20-га травеня сёлета ў Ляўфе адбыўся другі выпуск настаўнікаў ангельскае мовы. Як і ў першым выпуску, сярод іншых нацыянальнасьцяў школу скончылі 3 Беларусы. Усе яны атрымалі вельмі добрыя адзнакі й дыплёмы першае катэгорыі з рэкамэндацыямі, як кампэтэнтныя настаўнікі ангельскае мовы.

Школа настаўнікаў ангельскае мовы заарганізаваная гэтак званым „Church World Service" і мае высокакваліфікаваных выкладчыкаў. У курсе школы наступныя дысцыпліны: штодзённая ангельская мова, фанэтыка, граматыка, ангельская карэспадэнцыя, ангельская літаратура, амэрыканская літаратура, гісторыя Амэрыкі й дыдактыка. Усё выкладаецца выключна ў ангельскай мове.

Школа заслугоўвае на вялікую ўвагу нашае грамадзкасьці, і было-б вельмі пажадана, каб і на наступны курс, які пачнецца прыблізна 15 чырвеня, пайшло як мага больш Беларусаў. Наступны набор прадугледжвае разам з настаўніцкім курсам і курс рыхтаваньня перакладчыкаў, а таксама курс рыхтаваньня службоўцаў для апарату ІРО й іншых амэрыканскіх установаў. Тэрмін навучаньня ў школе 3 месяцы, але ёсьць таксама й месячны курс для тых, хто ўжо добра ведае мову. Ськіваваньне ў школу дае «афіцэр працы» Арэятаму («Area Employment Officer»), або, калі апошняму нічога аб гэтым няведама, дык беспасярэдня лягерная адміністрацыя.

Адрыс школы: Lauf (Pegnitz), Camp „Victoria", English Teachers Training Scool.

### КАНАДА БЯРЭЦЬ 18 000

**Бад Наўгайм (ДЭНА).** Як падае ІРО паводля вестак канадзкага радыё, Канада заявіла сваю гатовасьць прыняць на працу сёлетняга году 18 000 ДП зь Нямеччыны. Мяркуецца перавозіць паветраным шляхам у Канаду па 1 400 ДП штомесяцу.

**СЬВІТАЗЯНКА**

## КНЯЗЁЎНА-МАНАШКА

Памёр слаўны Ўсяслаў-Чарадзей, пакідаючы пасьля сябе сем сыноў. Сьвятаслаў Усяславіч зваўся адзін зь іх. І вось, на другі год пасьля сьмерці Ўсяслава, нарадзілася ўнучка ягоная, а прыгожая, як лялея. Прадславаю назвалі.

Яшчэ маленькаю Прадслава знаходзіла ў замку сваёго бацькі нейкія кнігі. Наперадзе нешта вялікае, чырвонай хварбай размалёвана, а далей меншае, драбнейшае, але таксама прыгожае. Зацікавіла гэта Прадславу. Хочаш — ня хочаш давялося бацьку навучыць дачку чытаць. Ну й бяда-ж была яму ад гэтага часу! Ніяк Прадславу ад кніжкі не адарвеш.

А князёўна ўсё падрастае, усё прыгажэе... Тварык, як кроў з малаком, коскі даўгія, а вочы задуменныя... Ужо й дванаццаць гадкоў стукнула. І надумаўся Сьвятаслаў Усяславіч дачку замуж аддаваць. Сватаюцца сваты да Прадславы: і старыя і маладыя, і прыгожыя і брыдкія, а князёўна сваю думу думае. Не! Замуж яе не цягнула. Кнігі, вось кнігі, дык яна любіла чытаць. Але кнігаў было мала.

Ноч. Зоры сьвецяць, месяц плыве над князёўскім замкам... Прадслава ня сьпіць. Яна стаіць у дзьверах свайго пакою, гатовая да дарогі, апранутая... Яшчэ раз акідае позіркам сваю багата ўбраную сьвятлічку.

— У манастыр, — шэпча ціха яна. — Там цёця за ігуменьню. Да яе...

Перахрысьцілася й выйшла. Першы раз у такую далёкую дарогу. Сама і пехатою. Ледзь-ледзь чутна шапацяць лісьцікі на дрэвах, гутараць міжсобку, прыглядаючыся на дванаццацігадовую прыгажуньню. Вялікі кавалак дарогі прайшла маладая князёўна так, бяз думак, абы наперад. Ужо й сьвітаць пачынае. Неба на ўсходзе ледзь значна ірдзее. А навакол яшчэ цемра. І здаецца, што гэтая кволая яснасьць-ірдзеньне на ўсходзе гаворыць: «Вось сюдою дарога, толькі сюдэю можна прайсьці». Запраўды-ж... Дарога зварочвае на ўсход. «Добрая варажба», — думае Прадслава. «А што робіцца цяпер у князёўскім замку? Пэўна, яшчэ сьпяць. А можа стары князь прачнуўся і думае: «За каго-б ляпей аддаць маладую князёўну?» Паслуга поўна ўжо ўстаўшы, ціха снуе, каб не пабудзіць князя. А зь нейкага аддаленага замку напэўна едзе новы сват да Прадславы. Князёўна ўсьміхаецца. Але раптам пільна пачынае ўзірацца наперад. Вунь там віднеюць нейкія вежы. «Ці-ж то манастырская цэрква, ці-ж то ўжо блізкі канец падарожжа?» — пытаецца сама ў сябе Прадслава. Так-так. Вось выглянула сонца. Блішчуць, мяняецца царкоўны крыж, вэтліва ўсьміхаюцца старыя манастырскія сьцены спаміж гушчару дрэваў. Стук-стук — нясьмела пастукала маленькая князёўна ў вакенца каля брамы. Моцна затыхала сэрца.

— Чаго трэба? — выглянула з вакенца старэнькая манашка.

— Да ігумені. Яна мая цёця. — борзьдзенька, дрыжачым голасам прагаварыла Прадслава.

Ціха адчынілася манастырская брама. Князёўна мала ня подбегам кінулася на панадворак. «Да цёці», — шапталі маленькія губкі.

— Ох, Прадслава! — зьдзівілася, пабачыўшы яе, старэнькая ігуменя, — ты чаго тут?

— Цёця, я хачу... я хачу... быць манашкай. Я хачу перапісваць кнігі... — дзіцячы голас дрыжэў. на вочы набягалі сьлёзы. Моцна, з цэлай сілы прытулілася да ігумені, зашчаміўшы ў руках крысо ейнае манашынскае вопраткі. І ці-ж стане сілы старэнькай супрацівіцца?

На дворы ясны летні дзень. Ды ня шмат відна прасочваецца ў маленькую келетку князёўны-манашкі. Ой! якое сьвята было ўчора ў манастыры. Прыймо новае сястры. Падстрыганьне. Няма ўжо даўтое касы — красы дзявочай. Учора — князёўна Прадслава, сягоньня — манашка Аўфрасіньня.

Адзін ложак. Насупраць вакна крыж. Маленькая мушка б'ецца аб шыбу, шукае дарогі на волю. Быццам дзівіцца: як можна самахоць замкнуцца ў цеснай келетцы? А ў келетцы парна. Два столічкі. На адным прылады пісаць: чорная й чырвоная хварбы, гусіныя пёры. На другім сядзіць сястра Аўфрасіньня. Левая рука ўсьпёртая локцем аб калена, далоні на разгорнутым пэргаміне, правая рука выводзіць літару па літары. Асьцярожна, акуратна. Марудная праца.

Плывуць гады за гадамі. Ужо ня простая сястра Аўфрасіньня, а слаўная на цэлую Полаччыну, на усю крывічанскую зямлю, ігуменя манастыра. І ўсяроўна маладая, прыгожая...

Гады за гадамі плывуць. Ужо не маладая, прыгожая ігуменя, а старэнькая, сівая... Толькі сьляды мінулае красы яшчэ знаць. І вось заманулася старэнькай ігумені пакланіцца гробу Хрыстоваму. Паехала. Праз слаўны Канстантынопаль-Царгорад на Ерузалем. Дарагое кадзіла вязець у падарунку. Далёкая дарога, старыя косьці... Расхварэлася ігуменя Аўфрасіньня. Ці выמаліла ў Хрыста сьмерць сабе, старэнькая? Можа, пачуваючы недалёкую скапчыну сваю, знарок сюды ехала?.. Памерла. Ля сьвятога Гробу Хрыстовага, далёка-далёка ад Бацькаўшчыны свае, для якой аддала ўсё сваё жыцьцё.

Сумны, глухі караван вяртаўся на Полаччыну безь ігумені-князёўны.

Ужо не старэнькая ігуменя Аўфрасіньня, а сьвятая Аўфрасіньня. У памяці палачанаў засталася жыць вечна. А нашчадкам іхным суверным — патронкаю, абаронніцаю-заступніцаю сягоньня.

Сьвятая Аўфрасіньня, князёўна-манашка, лялея чыстая, малі Бога за нас!

За Бацькаўшчыну нашую, зямлю крывічанскую. За долю ёй, волю й шчасьце. Няхай станецца!

# Па кутках эміграцыі

### СКАЎЦКІЯ ЎГОДКІ

Пасьля ўгодкаў заснаваньня беларускага лягеру ў Віндышбэргердорфе (15. 5. 48 г.), 22 травеня сёлета наімыя скаўты сьвяткавалі першыя ўгодкі заснаваньня свайго 6-га сьцягу ў гэтым-жа лягеры. Яшчэ 6-га травеня сьцяг браў удзел пры прысязе 1-га сьцягу скаўтаў у Міхельсдорфе ў дзень сьв. Юр'я. Таму з рэвізытам у дзень першых угодкаў 6-га сьцягу прыбыў у Віндышбэргердорф першы сьцяг скаўтак і скаўтаў зь Міхэльсдорфу.

Пасьля раньніх цырымоніяў агульнае зборкі, узьняцьця нацыянальнага сьцягу й Божай службы ў лягернай царкве, а 3-й гадзіне ў лесе, на прыгожай палянцы, пры скаўцкім вогнішчы, перад штандарамі й прыбылымі зь Міхельсдорфу сьцягамі зламжылі прысягу на вернасьць Богу й Бацькаўшчыне віндышбэргердорфскія вучні гімназіі Янкі Купалы. Пасьля гэтага загадам 6-га сьцягу усе яны атрымалі функцыі ў сьцягу.

А гадзіне 6-й увечары прыбыў апякун штандару Баварыя й рэшта скаўтаў зь Міхэльсдорфу. Зь ведай добрага арганізатара, сьцяжны 6-га сьцягу гімназісты Білемук прачытаў рэфэрат, у якім зазначыў, што сёлета на міжнацыянальных выперадках скаўтаў у Рэгенсбургу 6-ты сьцяг, хоць і мае яшчэ колькасна малы лік скаўтаў, здабыў першае месца й дыплём. Апякун штандару Баварыя ў сваім слове заахвочваў моладзь разьвівацца і ўзмацняць свае маладыя сілы, у чым выкажацца сіла нашай нацыі.

А 21-й гадзіне пры скаўцкім вогнішчы на пляцы, удэкараваным на гэты дзень ялінкамі й нацыянальнымі сьцяжкамі, пры зборы жыхароў лягеру, па зданьні рапарту апякуну штандару адбылася прысяга рэшты кандыдатаў на беларускіх скаўтаў. Тады пачалася мастацкая частка. Яе адчынілі, па здсьпяваньні колькіх песьняў, міхэльсдофскія скаўты спартовымі пірамідамі. Пралескі 6-га сьцягу выканалі «лявоніху». Колькі дуэтаў жартоўных песьняў і дэклямацыяў дапоўнілі праграму. Усім спадабаўся танец з кухарам, які вельмі насьмяшыў сваім досьціпам.

Доўга яшчэ весялілася, танцавала й гуляла моладзь. Надоўга застануцца і ўспаміны пра цёплую травенскую ноч над рэчкаю Рэген.

**Выгнанец.**

### НА ЧЭСЬЦЬ ЦУДАТВОРНАГА ЖЫРОВІЦКАГА АБРАЗА

Беларускі лягер Віндышбэргердорф ляжыць у бельмі маляўнічай мясцовасьці — на ўзгор'і ўзвышша заходняга Обэрпфальцу (усходняя Баварыя), у ваколіцах Каму. Тут у 14 драўляных бараках пражывае больш за 500 Беларусаў. Беларускім лягер стаўся ад 1947 г., калі сюды перавезьлі нашых суродзічаў з чужанацыянальных лягераў Ашафэнбургу й Вільдфлекену. Бальшыня жыхароў лягеру паходзіць зь Віленшчыны, але ёсьць крыху й з Слонімшчыны, Баранавічаў ды іншых мясцовасьцяў. Усё гэта вельмі рэлігійныя людзі й вызначаюцца добрымі абычаямі ды беларускай гасьціннасьцяй. І ад першых дзён прыезду ў новы лягер пачалі яны турбавацца, каб адзін з баракаў прыстарнаваць да патрэбаў царкоўнага багаслужэньня. Быў выбраны камітэт пабудовы царквы. І на працягу кароткага часу, бо ўсяго 3 тыдняў, будынак быў ужо гатовым. На 27 чырвеня было назначана сьвяціць новую царкву на чэсьць Уваскрашэньня Хрыста. Была й другая прапанова — асьвяціць яе на чэсьць віленскіх мучанікаў сьв. сьв. Антона, Івана й Аўстаха, бо бальшыня вернікаў паходзіць зь Віленшчыны. Аднак, сталася зусім нечаспадзявана. Асьвяцілі царкву на чэсьць Цудатворнага Жыровіцкага Абраза Божае Маці.

Абраз Божае Маці ў Жыровіцах на Бацькаўшчыне карыстаецца вялікаю славаю. Увесь наднёманскі край ведае дзень зьяўленьня цудатворнага абраза ў Жыровіцах, і 20 травеня маленькімі шнурамі дарогаў цягнуцца на паклон да Жыровіцаў над Шчарай (10 км. ад Слоніма), якія яшчэ ў 1470 г. сталіся ведамымі ў гісторыі праваслаўнае царквы на Беларусі (гісторыя цудатворнага жыровіцкага абраза апісаная ў кніжцы «Цудатворны Абраз Жыровіцкае Божае Маці» пабеларуску, выданьне Жыровіцкага Брацтва на чужыне, якую й раіцца ўсім прачытаць).

Няма дзіва, што й на чужыне Жыровіцкі Абраз стаўся сымболем успамінаў з роднае зямлі, а вера ў памогу Божае Маці — асалодай тулячага жыцьця выгнанца. Праваслаўная царква ў Віндышбэргердорфе на чужыне яшчэ раз даводзіць папулярнасьць Жыровіцкага Абраза. Праваслаўныя Беларусы Віленшчыны добра ведаюць Жыровіцкі Абраз, як слонімцы й пінчукі — Абраз Вострабрамскі. Тут, на чужыне, дзе кажны ўспамін з роднае зямлі наводзіць тугу па Бацькаўшчыне, ня робіць розьніцы ў пачуцьці, што прыпамінае родную зямлю — віленскае ці пінскае, слонімскае ці смаленскае. А пагатоў у малітве да Божае Маці, Апякункі Беларускага Народу. Малітва й Бацькаўшчына ўсіх задзіночвае.

Ужо другі год, як Беларусы Віндышбэргердорфу дружнай сям'ёй штосьвята зьбіраюцца ў царкоўку на малітву, а іхны добры настаяцель прыпамінае ім і роднае слова ў казані, і евангельскую праўду Ісуса Хрыста. Тут-жа й школа, вучачы дзяцей чытаць, пісаць і родныя песьні, стараецца годна выканаць свой абавязак, а лягерны самаўрад — з належным клопатам дапамагаць усім.

Дай-жа Божа ўсім перажыць цяжкі час эміграцыі й шчасьліва зьвярнуцца на Бацькаўшчыну. Аб гэтым шчыра ўзносяць свае малітвы перад цудатворным Жыровіцкім Абразом Божае Маці Беларусы Віндышбэргердорфу.

**А. Асіпчык.**

### ЯК ДАЙШЛО ДА ГЭТАГА?

**(Яшчэ аб зьняважаньні сьцягоў і нацыянальных эмблемаў у праваслаўнай царкве ў ДП лягеры Міхельсдорф).**

Няма хіба ніводнага Беларуса, які мае хоць іскрынку нацыянальнага пачуцьця, і які-б не абураўся факту зьняважаньня штандараў беларускіх скаўтаў у беларускай царкве. Варта адно разгледзець і пашукаць прычынаў гэтага ганебнага ўчынку.

Ужо даўно шмат Беларусаў цьвердзіла, што зарубежніцкі рух, які паўстаў сярод беларускай эміграцыі прыблізна ў першай палавіне 1946 г., — расейская, або проста бальшавіцкая дывэрсія. Ды шмат Беларусаў, навет моцных нацыяналістых - незалежнікаў, гэтаму цьверджаньню не давала веры. Аднак, факт нападу зарубежнікаў на беларускіх скаўтаў у беларускай царкве, зьдзіраньня й таптаньня двух беларускіх штандараў, прычым адзін зь іх быў штандарам нацыянальным, бел-чырвона-белым, пераканаў найбольшых пад гэтым паглядам няверных.

Што-ж такое расейская дывэрсія ў нашым жыцьці? Зараз пасьля заканчэньня другой сусьветнай вайны невялікая група беларускіх нацыяналістых-незалежнікаў узялася за арганізацыю беларускай эміграцыі ў Нямеччыне. Гэтыя людзі зь нязвычайнай адвагай і энтузіязмам упрэглі сябе ў працу. Пад канец 1945 г. праца іхная мела ўжо вялікія вынікі. Ужо тады зарганізаваліся два беларускія камітэты ў Рэгенсбургу, акруговы й селішчны, беларускі нацыянальны лягер, пачатковая школа, паўстала беларуская гімназія, завязалася скаўцкая арганізацыя. Пры гэтым усе вышуспомненыя арганізацыі ўзялі нацыянальна-незалежніцкі кірунак. Пачалі рабіцца захады перад амэрыканскімі ўладамі аб арганізацыі іншых беларускіх лягераў.

Сяньняшнія правадыры зарубежніцтва сядзелі гэным часам на прыватных кватэрах і прыглядаліся, што з гэтага выйдзе. Перайсьці ў лягер баяліся, бо ану-ж «хапянуць». Аднак, калі ніхто «не хапаў» і, асабліва, калі пачалі даваць амэрыканскія пачкі, дык першым зьявіўся ў лягер сяньняшні завадатай зарубежніцтва, а сьледам за ім пачалі пераходзіць і іншыя ягоныя паплечнікі. Ад гэтага мамэнту й пачалі ў беларускім лягеры рабіцца дзіўныя рэчы. Спачатку завадатаі зарубежніцтва абапёрліся на Расейцах, якія, баючыся прымусовае рэпатрыяцыі ў расейскіх лягерах, усякімі спосабамі стараліся замаскавацца ў лягерах беларускіх. Беларускія старшыні камітэтаў, кіруючыся чыста людзкімі пачуцьцямі, ішлі ім напярэймы й вельмі часта баранілі іх перад амэрыканскімі ўладамі, не падаваючы, што даюць прытулак сваім варагам.

Далей пачаліся ў вялікім маштабе спэкуляцыі на рэлігійных пачуцьцях праваслаўных Беларусаў. Яшчэ ня было хіба выпадку ў гісторыі, каб праваслаўная царква была так бясcорамна ўжытая, а праз гэта й паніжаная зарубежнікамі для прыкрыцьця іхных цёмных мэтаў.

У канцы 1946 г., паслугоўваючыся гэткімі мэтадамі, перанялі зарубежнікі адміністрацыю ў лягеры Міхельсдорф. Тут яны шырака і ўжо бяз усякіх перашкодаў павялі антыбеларускую работу. Ня здарылася яшчэ ні разу ў лягеры Міхельсдорф, каб старшыня лягернае рады выступіў у вабароне чаго-небудзь беларускага, але ён із зацятасьцяй заўсёды бароніць Расейцаў, калі яны абражаюць беларускія нацыянальныя пачуцьці. Вядучы такую работу, зарубежнікі й давялі да зьняважаньня скаўцкіх штандараў.

Самы чын, як ведама, выканалі тры асобы. Разгледзім кажную з гэтых постацяў асобна. Першы — царкоўны староста, чалавек паджылы, да 1941 г. жыў у Савецкім Саюзе. У Міхельсдорфе ён выступае, як заціяты абаронец рэлігіі. Аднак, няма ведама, перад чым? І яшчэ цікава, чаму ён не бараніў рэлігіі ў Савецкім Саюзе, дзе яна запраўды перасьледвалася. А колькі-ж было мучанікаў за праваслаўную веру ў Савецкім Саюзе, як спасярод духоўных, так і сьвецкіх! Чаму-ж сярод гэных запраўдных абаронцаў рэлігіі не знайшоў сабе месца і гэты чалавек? Зразумела, што ён тут, аб сьведама прыкрываючыся абаронай рэлігіі, вядзе на чыёсь заданьне цёмную работу, або служыць зброяй у руках завадатаў зарубежніцтва.

Другі — малады яшчэ чалавек, але малапісьменны, аднак ведае аб тым, што «Крывіч» Грынявецкі забіў праваслаўнага цара. Хто ўлажыў яму гэта ў галаву? Ясна, што тут дзеля свае нясьведамасьці ён лёгка паддаўся зарубежніцкай прапагандзе. Трэйці выканавец. Чалавек нацыянальна нясьведамы, трапіў пад уплыў зарубежніцкае прапаганды, выяўляе выразна расейскія тэндэнцыі. І вось гэтую дабраную тройку зарубежніцкая прапаганда й нацкавала на скаўцкія штандары. Пасьля выпадку, калі пыталіся ў гэных людзей, чаму яны зьдзерлі штандар, на якім зусім ня было надпісу «Крывія», дык адказ быў такі: «Да разве мы могли разбираться, есть ли там Кривия, или нет — для нас всё равно». Няма ніякае нявпэўнасьці, што за гэтымі людзьмі стаяла лягерная рада й адміністрацыя лягеру. Бо адкуль-бы гэныя людзі набраліся такое пэўнасьці й сьмеласьці? (Канец у наст. нумары).

**Міхельсдорфскі.**

# КУТОК МОВЫ

Час і месца не дазваляюць нам весьці рэгулярна, як хацелася-б, наш «куток мовы», запачаткаваны ад першых нумароў газэты. А тымчасам лісты чытачоў даводзяць, што аддзельчык гэты выклікаў зацікаўленьне й зразуменьне важнасьці ўсяе справы сярод нацыянальна-сьведамых і нацыянальна-думаючых суродзічаў. Мала гэтага, пасьля нас (і, важымся думаць, на наш прыклад) «куток мовы» адчыніла ў сябе й такая паважаная ўкраінская газэта, як «Час» — і гэта зусім зразумела, узяўшы на ўвагу ўсю вялікую аналёгічнасьць нацыянальнага разьвіцьця й палажэньня нашага і ўкраінскага. Усё гэта нам вельмі прыемна адзначыць — яно падтрымвае нас у імкненьні не адкідаць гэтае важнае дзялянкі нацыянальнае справы.

Некаторых нашых чытачоў не здавальняюць тыя кароткія высьвяценьні, якія мы змушаны былі, з увагі на нястачу месца, падаваць вельмі сьцісла й агульна. Таму на іхную просьбу мы пастараемся даць цяпер крыху больш разгорнутыя абгрунтаваньні найважнейшых із закранутых намі, сказаць-бы, «казусаў» нашае сучаснае літаратурнае мовы. Гэтта пачынаем ад актуальнага якраз у дадзеным мамэньце назову таго месяца году, якім задатаваны наш сяньняшні нумар газэты.

У нашай мове г. зв. «спрадвечнае» складавое р (г. зн. р, якое можа ўтвараць само складок, як гэта ёсьць і цяпер у некаторых славянскіх мовах — чэскай, сэрбскай і інш., дзе магчымыя такія словы, як трг — «торг», срб — «сэрб» і пад.) трацічы сваю складовасьць, у пэўным палажэньні разьвіло перад сабою ы або і — прыкл. у такіх словах, як пырскаць, пырхаць, тырчэць, міргаць, гыркаць, цыркаць, чыркаць, і — **чырвоны, чырвань, чырвеньны, чырва.** Апошнія словы паўсталі ад слова «чырвяк», бо найперш чырвоная хварба здабывалася з пэўнага роду чырвякоў-малюскаў (як і лацінскае слова purpura). Адсюль-жа і назоў месяца **чырвень,** які ў такім выглядзе ўжываецца як у тых гаворках, што захавалі нацыянальныя назовы месяцаў, так і ў старадаўных пісаных дакумэнтах (між іншага, у «Храналёгіі» Андрэя Рымшы, датаванай 5. 5. 1581 г., і інш.). Ды гэтак паводля законаў нашае мовы ён мусіць пісацца й вымаўляцца. Напісаньне й вымаўленьне «чэрвень» было памылкова засвоенае нашай літаратурнай мовай пад уплывам мовы польскае, а можа яшчэ і ўкраінскае (дзе маем і «чэрвоны (й)», а ня «чырвоны»), і мусіць быць адкінутае, як барбарыстычнае без усякае патрэбы.

У тым, што напісаньне назоваў месяцаў зьмяняецца — у гісторыі й практыцы літаратурных моваў няма нічога нязвычайнага. Так, прыкладам, Расейцы спачатку называлі першы месяц «генварь», пасьля — «январь», побач із тым-жа «генварь», цяпер — толькі «январь».

Зьмяняецца ў гісторыі мовы ня толькі напісаньне, але й самыя назовы месяцаў. Так, прыкладам, у нашай мове у XIII-XIV в.в., як сьветчаць дакумэнты таго часу (між іншага, адно полацкае Евангельле) былі гэткія, адрозныя ад сучасных, назовы месяцаў: «просінец» — студзень, «сухі» — сакавік, «беразазол» — красавік, «ізок» — чырвень, «зарэў» — жнівень, «руінь» — верасень.

# З БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

### НА ГАРМОНІКІ НАЛЯГАЮЦЬ

**Менск (БЕЛТА).** На ўскраіне Маладэчна будуецца найвялікшая ў БССР музыкальная хвабрыка «Чырвоны Партызан». Ужо ўзьведзены асноўны корпус. У ім разьмесьціцца 7 мэханізаваных цэхаў. Тут упяршыню ў БССР будуць выпушчаць «акардыёны» й баяны. Да канца году хвабрыка дасьць 500 акардыёнаў.

Закончанае аднаўленьне музыкальнае хвабрыкі ў раённым цэнтры Пухавічы, Менскае акругі. На поўную магутнасьць працуюць дрэваапрацоўны, мехавы, настроечны й зборачны цэхі. Хвабрыка ўжо можа штодня выпушчаць 50-60 венскіх і храматычных гармонікаў.

Для вытворчасьці шчыпковых музыкальных інструмэнтаў будуецца новы цэх на менскай хвабрыцы.

У Віцебску ствараецца хвабрыка вырабу дзіцячых гармонікаў (чаго-чаго, а гармонікаў і старым, і малым удосьць будзе... Рэд.).

### КОРЧМЫ КАМУНІЗМУ

**Менск (БЕЛТА).** Дванаццаць новых калгасных клюбаў будуюцца ў Палескай акрузе і будуць гатовыя да 30-х угодкаў БССР. Клюбы па 500 месцаў будуюць калгасы «17 партзьезду» — Тураўскага раёну і на 400 месцаў — «Залатая дуброва», Васілевіцкага раёну.

Дзіцячая бібліятэка адчыненая ў Рэчыцкім доме культуры. Апрача газэтаў (і дзеці газэты чытаць мусяць. Рэд.) ёсьць больш за 1 000 кнігаў (ого!). Пры бібліятэцы адчыненая чытальная заля.

# ШУКАЮЦЬ ...

**Кошт абвесткі — па адной марцы за кажнае паасобнае слова. Аплата наперад.**

Брата **Шаграя Мікалая,** нар. 1926, Магілеўскай акругі — сястра Марыя Шпакоўская. Весткі на адрыс: Passau, DP-Lager Mayerhof-Kaserne.

**Адамовічаў Флёрку** (нар. 1924 г.) і **Антося** (нар. 1926) з Бабінкі, Бярэзінскага раёну. Весткі на адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Бацьку **Рыбніка** Цiхона з Браслаўшчыны — Рыбнік Лявон. Весткі на адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Маці **Дуброўскую** Аляксандру й сёстраў Люсю й Вольгу — Сяргей. Весткі на адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

**Whiteruthenian Newspaper „The Fatherland"**
Authorized by Headquarters European Command Civil Affairs Division A P O 757, A. G. 383, 7 GEC-AGO.
Administration — (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian D. P. Camp.
Printed by: Hils & Maier, Dingolfing, Bruckstraße 99.